Om avdrag för utdelning enligt Anell-lagen i visst fall

Av civilekonomen Karl Einar Rassmusson

Enligt 7 § första stycket av förordningen får avdrag för utdelning på nyemission icke åtnjutas om mer än hälften av aktierna i bolaget ägs av andra svenska aktitbolag. Vid bedömningen av om så är förhållandet skall hänsyn icke tagas till aktier som innehas av aktiebolag som är skattskyldiga för utdelning på aktierna "och fråga icke är om förvaltningsföretag som i 10 § första stycket sägs" (7 §, andra stycket, första punkten). Aktier som innehas av fövaltningsföretag enligt 10 § första stycket är således enligt denna punkt undantagna från undantaget och hänsyn skall alltså tagas till sådana aktier trots att förvaltningsföretagen i princip är skattskyldiga för uppburen utdelning och kan befria sig från denna skattskyldighet endast genom vidareutdelning. I nästa punkt följer en begränsning av de aktieinnehav hos förvaltningsföretag, som skall beaktas på så sätt att det stadgas att hänsyn icke skall tagas till aktier som innehas av sådant förvaltningsföretag (varmed måste avses förvaltningsföretag enligt 10 § första stycket) om icke dylikt eller dylika företag eller närstående företag innehar mer än hälften av aktierna i det emitterande bolaget.

Jag har här försökt återge innebörden av bestämmelserna så enkelt som möjligt och utan hänsyn till sådant som saknar betydelse för den fråga jag här vill diskutera.

Vad som skapar bryderi är uttrycket "förvaltningsföretag som i 10 § första stycket sägs". Investmentföretagen nämnas nämligen i andra stycket av 10 § och skulle då, efter vad en normalt misstänksam läsare kan finna, icke vara åsyftade i bestämmelsen rörande förvaltningsföretag i 7 §, andra stycket, första punkten. "Hänsyn" skulle således aldrig tagas till investmentbolags aktieinnehav.

I GRS skattehandbok, 6: e uppl., sid 933 finns emellertid i tredje stycket ett exempel enligt vilket investmentbolags aktieinnehav skall beaktas. Någon kommentar eller förklaring till denna från lagtexten, åtminstone till synes, avvikande tolkning gives ej. Icke heller kan jag finna att K G A Sandström påtalat saken i sin bok om utdelningsbeskattning.

I den utredningspromemoria som låg till grund för lagstiftningen fanns i en 3 § motsvarigheten till bestämmelserna i förordningen 7 §. I den föreslagna 3 § talades endast om förvaltningsbolag och någon källa till missförstånd förelåg knappast. Hänvisningen "förvaltningsföretag som i 10 § första stycket sägs" synes ha tillkommit vid departementsbearbetningen av utredningens förslag. Någon förklaring till det ändrade uttryckssättet har jag ej kunnat finna. Klart är att utredningen icke tänkt sig att behandla investmentbolagens innehav förmånligare än andra förvaltningsbolags (promemorian sid 54). Om man i propositionen

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-17 18:15:33

avsett att ändra härpå borde väl detta på något sätt ha kommenterats.

Om man försöker finna en förklaring till skrivsättet i 7 § skulle den väl vara att i begreppet "förvaltningsbolag som i 10 § första stycket sägs" inrymmas *alla* förvaltningsbolag, således även investmentbolagen. Vad som kommer i andra stycket av 10 § är då endast en regel om specialbehandling i visst hänseende av en särskild grupp av förvaltningsföretag. Kvar står emellertid att hänvisningen till första stycket är förvirrande och lätt kan föranleda missförstånd då den tycks helt överflödig om avsikten icke varit att verkligen, i motsats till utredningen, särbehandla investmentbolagen. Kanske är det blott exempel på "en av dessa formella ändringar i förtydligande syfte som mer än något annat bidragit till att försvåra tolkningen av gällande skatteförfattningar" (K G A Sandström: Om beskattning av inkomst av rörelse, sid 441).

Med vanlig lästeknik kommer man till slutsatsen att investmentbolag inte ingår i 10 § första stycket. Regeringsrätten har ofta ansett att lagtexten har företräde vid tolkning av skattelag och det är väl åtminstone tänkbart att så kunde bli fallet även här. Troligt är det dock inte och man bör nog räkna med att investmentbolagen i detta sammanhang är likställda med andra förvaltningsbolag.

Avsikten med reglerna i nuvarande 7 § var enligt utredningen att förhindra icke avsedda skattelättnader. Sålunda borde utdelningsavdrag ej få förekomma i de fall då utdelningen gick till andra bolag som ej var skattskyldiga för denna. Ej heller borde rena bokföringsåtgärder inom en koncern tillåtas skapa underlag för avdrag. Man ansåg tillräckligt skydd mot missbruk skapas om man förhindrade avdrag vid koncernförhållande, vilket syfte tillgodosågs genom ovannämnda 50 %-regel.

Beträffande förvaltningsbolagen säger utredningen följande (promemorian sid 79): "Mera tveksamt är i vad mån man vid nu ifrågavarande bedömning kan bortse från aktier som äges av förvaltningsbolag. Enligt vårt förslag skall visserligen förvaltningsbolag i princip vara skattskyldiga för utdelning från andra bolag och föreningar men skattskyldigheten kan undvikas genom att utdelningsinkomsten utdelats vidare. Vi har emellertid ansett oss kunna förorda att man bortser även från förvaltningsbolagens innehav, såvida inte det emitterande bolagets aktier till mer än 50 % äges av förvaltningsbolag jämte närstående bolag och föreningar eller tillhörande stiftelser".

Det torde väl här ha varit rädslan för missbruk som gjorde att man ansåg en spärr nödvändig även för förvaltningsbolagen. Dessa tänktes skola fungera som genomgångsbolag ifråga om utdelningar. Om de bolag som mottager utdelning från förvaltningsbolag alltid vore skattskyldiga för utdelningen skulle det icke ha funnits anledning att hindra utdelningsavdrag. Sådan skattskyldighet föreligger emellertid inte alltid och ett fritagande av förvaltningsbolagens innehav kan förmodas skola ha krävt vissa regler angående ägarefördelningen även ifråga om aktierna i förvaltningsbolagen och ytterligare komplicerat lagstiftningen.

Som bekant spelar investmentbolagen en mycket betydande roll i det ekonomiska livet bl. a. för näringslivets strukturrationalisering och kapitalförsörjning. Genom emissioner eller på annat sätt uppbringar investmentbolagen kapital och

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-17 18:15:33